

Silo, 26 mei 2019: Vragen, verontrusting en vrede; overdenking door dhr. Wout Huizing

Joël 2: 21 – 27; Johannes 14: 23 – 29; Openb. 21: 10 – 12, 21- 27

[Getoond wordt een afbeelding van 'Vrouw in rode jurk' van Paul Gauguin]:

Dit schilderij van Paul Gauguin heb ik gekozen om even mee te starten. 'Vrouw in rode jurk' heet het. Logisch...ze heeft een vrolijke, rode jurk aan. Maar...ze ziet er niet zo vrolijk uit.

Hoe zou u haar typeren?

Ze is verdrietig. Een zakdoek doet vermoeden dat ze heeft gehuild. Ze is weemoedig, somber, in zichzelf gekeerd. In gedachten en afwezig. Zittend in een schommelstoel zoekt ze troost in het schommelen, zoals een kind troost vindt als moeder haar wiegt. Een vrouw met moeilijke gedachten. Ze vraagt zich vast van alles af. Daar kun je somber van worden.

(Wellicht weerspiegelt ze iets van de schilder Gauguin 1848 – 1903. Veel meegemaakt in zijn leven. Op z'n 19^e overleed al zijn moeder. Hij ging werken op de beurs, maar die stortte in en hij verloor zijn baan en geld. Kon zijn gezin niet onderhouden met vijf kinderen en zijn vrouw scheidde van hem. Hij ging wonen bij Van Gogh, was depressief, deed suïcidepogingen, kreeg ruzie met Van Gogh en overleed op 54 jarige leeftijd aan Syfillis en een hartaanval. Van zo'n levensverhaal word je niet vrolijk...)

Voor mij is dit beeld van deze vrouw een beeld van heel wat mensen vandaag de dag: somber, levend vol vragen. Getekend door verdriet. Eenzaam.

Er is zoveel dat je somber kan maken. Volg het nieuws en thema's te over: hoe gaat het onze aarde en het klimaat? Hoe gaat het toe in onze wereld? Mijn raakte deze week het interview bij Pauw met oud-veteranen die worstelen met PTSS die ze hebben opgelopen door vreselijke ervaringen op hun missies in Afghanistan, Iran, Srebrenica. Omdat ze vreselijk geweld hebben meegemaakt en gezien hoe mensen in staat zijn elkaar af te maken. Maar ook het leven met vragen als opeens je leven op z'n kop staat en het duidelijk is dat je niet lang meer te leven hebt. In de voorbereiding voor vanmorgen moest ik telkens aan Tjeerd de Graaf denken. Opeens gaat alles anders dan van te voren gedacht. .

We kunnen de rij eindeloos maken. We leven met vragen en het leven stelt ons voor vragen. Wat is de zin van dit alles? De ene keer leven we eraan voorbij, de andere keer komt het in alle kracht op ons af. Ik ben betrokken bij het initiatief van de overheid om het zo te regelen dat iedere burger in Nederland een beroep kan doen op geestelijke begeleiding. Daar komt geld beschikbaar, omdat de nood wordt gezien. Er is eenzaamheid, verwarring. Mensen hebben mensen nodig om zich uit te kunnen spreken en stil te staan bij hun vragen. Kortom: vragen en verontrusting. Deze vrouw in de rode jurk kan een beeld zijn voor onze tijd en mensen zoals wij.

In Bijbelse tijden klonken die vragen misschien anders, maar ze waren er volop. We lezen er vele malen over. Dat vind ik wel mooi. Dat ze niet worden verbloemd, maar eerlijk en open klinken. Dat kan herkenning geven. Bijvoorbeeld bij de profeet Joël, vierde eeuw voor Christus.

Waarom liet God toe dat de oogst mislukte? Waarom liet God toe dat sprinkhanen het hele land kaal hebben kunnen eten: het graan, de groenten, de bladeren van de bomen, de vruchten en de druivenplanten? Echt alles. Een sprinkhanenplaag had het land lam gelegd. En dat betekende in die tijd hongersnood. En niet zo'n beetje ook. Mensen en dieren gingen dood. Vandaag de dag kunnen

we als de oogst mislukt nog wel een paar blikken open maken of van elders in de wereld graan halen. Maar toen niet. Sprinkhanenplaag betekende honger. En honger leidt tot onrecht. Toen en nu. Want de één krijgt toch meer te pakken dan de ander. Kortom: een vreselijke situatie. Mensen leven vol vragen en zijn verontrust hoe het verder moet.

En dan lezen wij vanmorgen mooie woorden van de profeet. Hij kondigt aan dat dit allemaal voorbijgaat. De aarde zal weer voedsel geven. Er zal gerechtigheid komen. En dat alles komt Israël toe uit Gods hand. Een belofte.

En zoveel eeuwen later kunnen we terugkijken en vaststellen dat het zo is gelopen. In de geschiedenis van Israël was dit maar een korte frase. De ellende ging voorbij.

Terugkijken is wat dat betreft vaak gemakkelijker dan vooruitkijken. Als je terugkijkt wil het nog wel eens gebeuren dat de stukjes van de puzzel op hun plaats vallen. Dat zie je plotseling waar iets goed voor was, Als je terugkijkt vind je soms antwoord op je vragen. Als je er middenin zit is dat veel moeilijker. Dan zie je het vaak niet. En hoe reageer je dan als een ander dan aan komt zetten met mooie woorden? 'Kop op, het gaat weer over.' 'Denk maar zo...het zal vast ergens goed voor zijn.' Je knapt uit je vel. Ik ken vele verhalen van oudere mensen die zijn afgehaakt op de kerk en dominees, omdat die precies wisten te vertellen wat er aan de hand was en wat God hierin deed of wilde. Omdat er verklaringen werden gezocht hoe het zo is gekomen, hoe dit kan bestaan. Verklaringen die een verbinding willen leggen met Gods rol. Want God móet er toch wel mee te maken hebben? Je zoekt toch naar de betekenis van je geloven in de wereld waarin je leeft. Zo zitten we hier ook vanmorgen!

Vragen, vragen...."Als je gelooft krijg je er nog eens een aantal bij," zei iemand tegen mij. Het leven is al zo ingewikkeld en dan moet je er ook nog vanuit je geloof over nadenken.

Ik las een verhaal over een man die veel, misschien wel teveel nadacht over alle dingen. Hij vroeg zich af hoe het komt dat de wereld is ontstaan. Wat de zin van het leven is. Op een dag wandelde hij langs de rivier. Hij werd helemaal in beslag genomen door zijn gedachten. Plotseling zag hij een man aan de oever. Die had daar een gat gegraven. Hij haalde steeds een emmer water uit de rivier en gooide het leeg in het gat aan de oever. "Wat bent u aan het doen?" vroeg de denker vol verbazing. "En wat wilt u daarmee bereiken?" De man antwoordde: "Ik heb een kuil gegraven en nu ben ik bezig om het water van de rivier daarin over te gieten." "Maar dat is toch onzinnig. Dat zal u nooit lukken!" riep de denker uit. "Dat waar ú zich mee bezighoudt, is nog veel onzinniger," sprak de man. Op hetzelfde moment verdween hij uit het zicht. Toen begreep de denker dat hij moest ophouden met zich kwellen met moeilijke vragen. Dat was voor hem het antwoord op zijn vragen.

Toen ik dit verhaal las, moest ik terugdenken aan een ontmoeting met een bewoonster van het woon- en zorgcentrum waar ik als geestelijk verzorger werkzaam was. Ze werd 100 jaar en ik bezocht haar. Een vrouw met gevoel voor humor. Ze lag te dutten in haar stoel toen ik binnenstapte. Ik tikte haar voorzichtig op haar arm en vroeg of ze moe was. "Nou, pa, zal ik niet meer worden," antwoordde ze. Ik sprak uitvoerig met haar en ik vroeg haar op een bepaald moment hoe ze terugkeek op haar lange leven, waarin ze van jongsafaan was opgegroeid in geloof en zich altijd had ingezet voor de kerk. Ze was één van de eerste leden van de EO, bezocht alle zoeklichtdagen, heeft vele christelijke boeken gelezen, preken gehoord en nagedacht over het leven en geloven. Ik zal nooit vergeten wat ze me vertelde en als levensles mee gaf. "Weet je, het leven is een mysterie. Daar begrijp je niets van. Een wonder. Maar dat is goed. En als het binnenkort voorbij is, is het ook goed. Dan ben ik bij God. Daarop vertrouw ik."

Het leven is een mysterie. Vol vragen. Maar het is goed en na dit leven is het ook goed. God is er.

En tegelijk is er nog iets meer te zeggen. Dat heeft te maken met ons denken over God en Jezus en de Heilige Geest. Dat kan opeens heel ver weg en iets abstracts lijken, maar wat we uit de bijbel kunnen leren is dat God ons altijd opzoekt in de situatie waarin wij verkeren. God zoekt de mensen op en wil helpen en troosten in wat in ons leven aan de orde is. In Jezus wordt dat volop duidelijk. Die komt om ons mensenleven te delen, mét onze vragen en die tot rust te brengen. Dat is aan de orde als we zijn woorden horen: *“Ik laat jullie vrede na; mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan.”* En daarachter aan: *“Maak je niet ongerust en verlies de moed niet.”*

Die woorden moeten we wél horen in relatie tot de woorden die hij direct daarvoor sprak: *“Later zal de pleitbezorger, de heilige Geest die de Vader jullie namens mij zal zenden, jullie alles duidelijk maken en alles in herinnering brengen wat ik tegen jullie gezegd heb.”*

De vrede die Jezus zijn leerlingen belooft en geeft heeft dus te maken met alles wat hij gezegd heeft. Heel zijn boodschap over het koninkrijk, over Gods verlangen naar een nieuwe wereld met nieuwe mensen, over geloof, hoop en liefde, over rust voor mensen die ongerust zijn en soms de moed verliezen, over troost en over vergeving en genezing – heel die boodschap die we hebben kunnen leren kennen uit het evangelie, komt mee als Jezus zegt: *“Mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan.”*

Je gaat de waarheid van dit woord van Jezus ervaren als je eigen ervaringen in je leven weet te verbinden met wat Jezus heeft laten zien en wat hij heeft gesproken. De Geest brengt het ons in herinnering horen we. Dat zijn we ons soms wél zo bewust en soms helemaal niet. Als we een ervaring die ik zou willen omschrijven als momenten waarop je iets ervaart dat je niet kunt vast pakken. Dat groter is dan jezelf. Dat méér is dan je zomaar kunt bevatten. Dat gaat je verstand te boven. Zo’n ervaring kun je allerlei namen geven en dat zal afhankelijk zijn van hoe je bent groot gebracht en hoe je hebt geleefd. De één noemt het liefde. Een ander licht. Of: Geluk. Of: Warmte. Of...de vrede van Christus. Woorden voor een ervaring van heelheid en dat alle puzzelstukjes op z’n plek vallen. Momenten waarop je kracht in je voelt stromen, zodat je de moeilijke situatie aan kunt. Opeens een ervaring van diepe rust temidden van onrust en zorgen. Vertrouwen in de toekomst, ondanks het zware heden.

Dat zijn niet dagelijkse ervaringen, maar áls je dit herkent en je bewust maakt én ze verbindt met je geloven in God en je brengt je daarbij in herinnering waar Jezus op heeft gewezen, dan zijn dit bepalende momenten in je leven en geloven.

Ik ken van die momenten die ik zou willen typeren met het ontvangen van die vrede waar Jezus hierover spreekt en hoop dat u dat ook herkent in uw leven, op uw eigen manier. Laat ik een paar voorbeelden noemen om het concreet te maken.

Aan het einde van mijn theologiestudie maakte ik me zorgen over mijn toekomst. Onrustig was mijn hart. En opeens was er een beroep van de Baptisten gemeente Den Haag die niet alleen een nieuwe voorganger wilde, maar óók deels werk als geestelijk verzorger in een verzorgingshuis. Mijn diepste wens. Het was een diepe ervaring van mijn geloof waarin ik groot was gebracht: De Heer zal voorzien.

Een paar keer ervoer ik diepe vrede en wonderlijk genoeg rondom het sterven. Bijvoorbeeld toen mijn schoonmoeder stervende was, 48 jaar jong en er een regenboog verscheet aan de hemel. Voor mij een teken van hoop en bemoediging, dat het leven dóórgaat en God niet loslaat.

Vrede na het de doodgeboorte van mijn eerste kleinkind in het ziekenhuis en de volgende dag luisterend naar een koor dat zingt *ubi caritas et amor, ibi Deus est*. Daar waar zorg is en liefde, daar is God. Die zorg en liefde had ik ervaren in het ziekenhuis. God was erbij.

Tallose malen was ik er getuige van bij stervende mensen, die het leven konden loslaten en vrede ervoeren. Het is goed zoals het is. Rust en overgave aan God. Een ervaring die je verstand te boven gaat. De omstandigheden veranderen niet, maar je ontvangt iets wat je nauwelijks kunt benoemen. Vrede van God. .

Die woorden klinken vanmorgen: *“Ik laat jullie vrede na; mijn vrede geef ik jullie.”*

Ik hoop dat het voor ons niet goedkoop en makkelijk klinkt, maar echt een troostwoord kan zijn om de moed niet te verliezen bij alles wat ons overkomt. Het is een woord dat groter is dan alleen onze ervaringen. Vrede is de *sjalom* die heel deze wereld aan gaat, ook groter dan wij ooit kunnen bevatten. Totale harmonie tussen God en mens en heel zijn schepping. Joël kondigt het aan en Johannes later raakt in vervoering en schouwt het in zijn visioenen: als je méér kunt zien dan alleen wat hier en nu voor ogen is, dan zie je een nieuwe wereld. Waar geen angst is meer. Geen verdriet. Geen leugens. Geen onrecht. Waar jij bij God bent en God bij jou. Overweldigend.

Van die wereld mogen we zo af en toe nu al een glimp opvangen. Momenten van vrede. Zomaar. Opeens kunnen die er zijn en worden die ons gegeven. Want dat blijft het: een geschenk. We kunnen het niet even regelen of kopen. Het is er in een lied dat ons raakt, een tekst die ons aanspreekt, een ontmoeting met een ander, een plotseling inzicht, een gevoel van diepe rust temidden van de vele vragen, een ervaring van heelheid temidden van alle fragmenten van het leven.

Hopelijk kunnen we zo in de vrije ruimte daar iets van elkaar over horen. Want het is er, die vrede die Christus ons wil geven. Ook onder ons.

En leer dan om je leven in dát licht te zien, dat ook wat wij meemaken uiteindelijk deel is van iets véél groters dan wijzelf en deze aarde, namelijk het Koninkrijk van God. Het is maar hoe je spreekt over wat je dagelijks doet en meemaakt. En de vraag is of we het ook aandurven om wat we meemaken dat ‘meer’ is dan we zelf kunnen bevatten bijvoorbeeld ook ‘vrede van God’ noemen en zo kunnen ervaren.

Laat ik daarom afsluiten met dat verhaal over die voorbijganger die drie metselaars aan het werk zag en vraagt wat ze aan het doen zijn. “Ik ben stenen aan het stapelen,” zegt de eerste. “Ik ben een muurtje aan het metselen,” zegt de tweede. En de derde zegt: “Ik ben een kathedraal aan het bouwen.”

Ze hebben alledrie gelijk. Het is maar hoe je er tegenaan kijkt en het woorden geeft. Laten we elkaar aansporen om ons door de Geest in herinnering te laten brengen dat ook wat wij meemaken ervaringen zijn op weg naar Gods Rijk, en deel is van de *sjalom*, de vrede die God geeft.

VOORBEDE

Dank u God dat U ons mensen opzoekt en nabij bent gekomen in Jezus.

Wij bidden U vanwege al die vragen die bij ons leven horen.

Wij vragen U: ziet u wel hoe moeilijk het soms is om nog zin te hebben in het leven dat we van U hebben gekregen?

Ziet u wel hoe moeilijk het soms is om zin te geven aan ons leven...zoals het is?

Zegen on, God, met het licht van Uw ogen, zegen ons.

Wij bidden U voor al die mensen die bij ons leven horen.

Wij vragen U: open onze ogen voor elkaar, dat wij elkaars pijn zien en die kunnen verlichten.

Dat wij niet bang zijn voor elkaars pijn maar een stukje met elkaar meegaan op onze levensweg.

Zegen ons, God, met het licht van Uw ogen, zegen ons.

Wij bidden U voor al die mensen die wij niet kennen,
maar die net als wij zoeken naar antwoord op hun vragen.

Wij vragen U, wil hen nabij zijn in een helper of een trooster, zodat zij niet verbitterd raken...hun hart op slot.

Wil hen helpen te luisteren naar antwoorden die het leven het brengt, die de Geest hen te binnen brengt.

Wil hen vrede geven.

Zegen ons, God, met het licht van Uw ogen, zegen ons.

Wij bidden u voor mensen, benieuwd naar wat de toekomst zal brengen.

Zegen hen, God, met het licht van Uw ogen, zegen hen.